

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

Pautes i instruments de suport per al treball en grup: dos processos similars amb resultats diferents.

- Segués, Teresa M
Universitat de Vic
Departament de Psicologia. Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes.
C/ Sagrada Família, 7. 08500. Vic. Espanya.
mteresa.segues@uvic.cat
- Naranjo, Mila
Universitat de Vic
Departament de Psicologia. Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes.
C/ Sagrada Família, 7. 08500. Vic. Espanya.
mila.naranjo@uvic.cat
- Lago, José Ramon
Universitat de Vic
Departament de Psicologia. Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes.
C/ Sagrada Família, 7. 08500. Vic. Espanya.
jramon.lago@uvic.cat
- Onrubia, Javier
Universitat de Barcelona
Departament de Psicologia. Facultat de Psicologia.
Passeig de la Vall d'Hebron, 171, Edifici de Ponent. 08035. Barcelona. Espanya.
javier.onrubia@ub.edu

SECRETARIA TÈCNICA
VII CIDUI

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

---

1. RESUM:

L'ús de metodologies actives i centrades en l'estudiant comporta una reflexió continuada sobre com ajudar els estudiants a desenvolupar competències de treball cooperatiu, especialment aquelles vinculades a l'autoregulació. Des d'aquesta premissa, s'han dissenyat i implementat pautes de suport (*scripts*) per a la realització d'activitats en grups cooperatius. Dues assignatures de l'àrea de Psicologia de l'Educació han participat de l'experiència. Els resultats mostren diferències en l'ús que fan els estudiants de pautes de suport similars, i coincidències al valorar la seva utilitat per a la millora del treball en equip sempre i quan el professorat en faci un seguiment continuat i sistemàtic.

2. ABSTRACT:

The use of active methodologies and focused on the student brings a continuous reflection on how to help students develop cooperative skills especially those related to self-regulation (individual and group). From this perspective, we have designed and implemented scripts for students' cooperative activities in small groups. Two subjects in the area of Educational Psychology participated in the experience. The results show differences in the use that students make similar scripts and coincidences to its utility for improving teamwork long as the teachers makes an intensive and continuous monitoring.

3. PARAULES CLAU: competències de treball cooperatiu, scripts, innovació docent universitària.

KEYWORDS: cooperative skills, scripts, university teaching innovation.

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

---

4. ÀREA DE CONEIXEMENT:

- Ciències i de la Salut
- Ciències Socials i Jurídiques

5. ÀMBIT TEMÀTIC DEL CONGRÉS:

- L'aprenentatge autònom de l'alumne

6. MODALITAT DE PRESENTACIÓ:

- Comunicació oral

7. DESENVOLUPAMENT:

a) Objectius

L'Espai Europeu d'Educació Superior promou el desenvolupament de metodologies actives i centrades en l'estudiant, la qual cosa suposa per part dels estudiants, l'adquisició d'habilitats i competències de reflexió, planificació, organització, supervisió i avaluació de l'aprenentatge individual i de grup. Ara bé, l'adquisició i l'ús funcional i amb sentit d'aquestes competències vinculades al treball autònom i autoregulat dels alumnes no emergeix sempre i en tots els casos de manera espontània sinó que cal incidir educativament per a promoure-les (Álvarez, 2009; Nicol & Macfarlane-Dick, 2006); Onrubia, Colomina, Engel, Naranjo, & Segué, 2008; Pintrich, 2000; Torrano & González, 2004). Una de les maneres d'oferir aquesta ajuda seria a través de pautes de suport al treball cooperatiu de l'alumnat.

Des d'aquests supòsits inicials, la present comunicació pretén un doble objectiu:

SECRETARIA TÈCNICA
VII CIDUI

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

- Presentar i descriure les activitats i pautes de suport (*scripts*) específicament dissenyades per a promoure l'adquisició d'habilitats i competències associades al treball cooperatiu i, entre elles, aquelles que es vinculen a la gestió i autoregulació del propi procés d'aprenentatge tant des del punt de vista cognitiu com des del punt de vista del sentit;
- presentar les maneres com aquests *scripts*—similars en forma i concepció— s'han anat inserint en les activitats d'ensenyament i aprenentatge habituals de dues assignatures afins a una mateixa àrea de coneixement seguint dos procediments diferents per tal d'avaluar i contrastar (i) la seva incidència real en els processos d'aprenentatge individual i de grup dels estudiants; (ii) el grau de satisfacció dels estudiants amb els processos i els suports presentats i (iii) la valoració del professorat implicat en l'experiència.

b) Descripció del treball.

L'experiència que s'explica en aquesta comunicació forma part d'un projecte d'innovació docent més ampli que ha comptat amb el suport del Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació de la Generalitat de Catalunya, a través de la convocatòria d'ajuts a projectes per a la millora de la qualitat docent a les universitats catalanes per a l'any 2009 (projecte 2009MQD 00073). L'experiència es va dur a terme durant el curs 2010-2011 en el marc de dues assignatures diferents de l'àmbit de la Psicologia de l'Educació a la Universitat de Vic: *Psicologia de l'Educació* i *Família, escola i entorn*. Totes dues són assignatures obligatòries del Grau de Mestre en Educació Primària, assignatures de primer cicle i apareixen en la seqüència curricular tipus de l'ensenyament en el tercer semestre dels estudis. Tenen assignats 6 crèdits cadascuna i són de caràcter semestral. El seu mòdul horari és de dues sessions setmanals: una de dues hores amb tot el grup-classe i l'altra d'una hora i mitja amb el grup partit. Aquesta darrera sessió es destina al treball dirigit i és on es posen en joc habitualment, els treballs en grup.

Han participat en el projecte un grup-classe de cada assignatura —en torn de matí i tarda, respectivament— amb dues professores implicades —totes dues amb experiència prèvia en aquestes

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

---

assignatures i en l'àmbit de la innovació docent- i amb un total de 65 estudiants: 41 estudiants de *Psicologia de l'Educació* i 24 de *Família, escola i Entorn*.

Les dues assignatures comparteixen en el seu disseny una sèrie de trets en comú: la matèria s'organitza en blocs amplis de contingut (entre 3 i 4 blocs); es combinen activitats dirigides a la comprensió del contingut amb activitats adreçades a utilitzar aquest contingut per analitzar i comprendre contextos "reals"; es fa un ús sistemàtic del treball cooperatiu a les sessions de treball dirigit i, esporàdicament, a les sessions amb tot el grup classe; se segueix de manera continuada i sistemàtica el treball dels estudiants individualment i dels grups per part de les professores; s'adopta un sistema d'avaluació continuada en el que s'integra la valoració dels productes de l'alumnat elaborats en grup i el resultat d'una prova escrita final individual (en una proporció del 50%) i, finalment, es fa ús de les TIC concretament, de l'aula virtual, com a eina de suport per a les classes presencials.

El treball cooperatiu es considera essencial en totes dues assignatures per un doble motiu. En primer lloc, s'entén que és un mitjà per ajudar l'alumnat a aprendre el contingut de l'assignatura i en aquest sentit, complementa i amplia la presència docent a l'aula en segon lloc, per la possibilitat que ofereix als estudiants d'aprendre a treballar en cooperació i de desenvolupar una de les competències professionals necessàries i d'ús recurrent en la pràctica docent.

És des d'aquesta perspectiva que es pretén que l'alumnat aprengui a treballar en equip i que ho faci de manera cooperativa. Amb aquesta finalitat, es va dissenyar un procés d'intervenció amb els estudiants sustentat en quatre instruments de suport diferents:

- Un qüestionari sobre idees i experiències prèvies associades a l'aprenentatge i al treball cooperatiu com a mitjà per aprendre.
- Un qüestionari de seguiment del treball en equip.
- Una pauta de suport al treball cooperatiu.
- Un qüestionari final de valoració/satisfacció de l'experiència

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

Tres dels quatre instruments dissenyats s'usen en totes dues assignatures: el Qüestionari sobre idees i experiències prèvies associades a l'aprenentatge i al treball cooperatiu com a mitjà per aprendre, la Pauta de suport al treball cooperatiu i el Qüestionari final de valoració/satisfacció de l'experiència d'innovació. El Qüestionari de seguiment s'usa tant sols en l'assignatura *Família, escola i entorn*, el motiu és el disseny parcialment diferent que es va acabar perfilant per totes dues assignatures d'acord als objectius de la innovació.

Primera fase: com conceptualitzen els i les estudiants el treball en equip?

La innovació s'inicia en tots dos casos amb un qüestionari amb l'objectiu de recollir les idees, experiències prèvies i expectatives dels alumnes associades a l'aprenentatge i al treball cooperatiu per aprendre, entenent que la nostra no era en cap cas la primera experiència al voltant del treball en equip. Un cop contestat individualment el qüestionari, se'ls demana discutir sobre dos temes concrets: “què és per a tu un grup de treball” i “quins requisits ha de complir per a què funcioni”. La posada en comú de les seves discussions va permetre recollir aquells aspectes que l'alumnat considerava objecte de millora: incrementar la responsabilitat individual i el compromís amb el grup; planificar i organitzar millor el temps; respectar i potenciar les intervencions dels companys; generar una bona dinàmica interna; assegurar discussions constructives... entre d'altres. Els continguts de millora en totes dues assignatures van ser pràcticament coincidents.

L'activitat inicial pretenia a més, afavorir la presa de consciència dels alumnes sobre els seus processos de treball individual i en grup, alhora que encetar amb ells un procés de reflexió i d'acció, que els conduís a la millora, especialment, en la manera com s'organitzen i planifiquen –individualment i en equip- per assolir els objectius demanats i en la manera com gestionen cada tasca o activitat particularment. Es parteix del supòsit que per tal que els *scrips* puguin ser realment efectius, els alumnes n'han de ser conscients de la seva necessitat (sentit).

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

Segona fase: els *scripts* i la seva implementació

A partir d'aquest moment la innovació en cada assignatura segueix itineraris parcialment diferents amb l'objectiu de diversificar els suports i la seva implementació. Al final del procés es pretén contrastar l'eficàcia d'aquesta diversificació.

En l'assignatura de *Psicologia de l'educació* (PE), s'opta per dissenyar una amplia Pauta de suport al treball cooperatiu. La pauta fa referència a aspectes com ara l'establiment de rols i responsabilitats dins del grup, la planificació del treball individual i de grup, l'estructuració de les discussions i debats dins del grup i l'autoavaluació del procés de treball grupal. En el Quadre 1 es presenten alguns fragments d'aquesta pauta a mode d'il·lustració.

Per tal d'aconseguir l'objectiu d'aprenentatge del procediment de treball cooperatiu, cada grup haurà d'estar configurat per un nombre màxim de cinc membres i caldrà que sigui capaç d'assumir i distribuir rols i responsabilitats. En aquest sentit és altament recomanable que a partir dels objectius i continguts que es proposen en l'assignatura i en relació a les diferents pautes de lectura i activitats, els membres del grup decideixin de quina tasca es pot responsabilitzar cadascú, tenint en compte que aquesta responsabilització no implica en cap cas, una "divisió del treball" sinó la seva operativització: tots els membres han de tenir en tot moment informació sobre la globalitat del procés i de com s'hi s'està progressant.

En aquest sentit pot ser adequat assumir els rols de:

DINAMITZADOR DEL PROCÉS: assegurant la implicació i responsabilitat constant entre els components del grup, la fluïdesa en el traspàs de la informació... Estant pendent de les tasques i dels terminis previstos, recordant-los quan calgui. Estimulant la participació de tots els components del grup i garantint que les seves aportacions són respectades i discutides de manera argumentada. Assegurant que els acords establerts es compleixin.

SECRETARI DEL GRUP: disposant d'una visió global de l'activitat, promovent la planificació i temporalització del treball; assegurant que hi ha una distribució equilibrada de responsabilitats entre els components del grup; iniciant el procés de presa de decisions sobre el tema i recollint la idea definitiva; vetllant per la correcció del treball que s'està desenvolupant.

PORTAVEU DEL GRUP: encarregant-se de comunicar les conclusions de treball del grup a la professora o a la resta de companys de l'aula. Aquesta persona serà qui es posi en contacte amb la professora per manifestar-li els dubtes del grup o fer qualsevol demanda al llarg de la resolució de la pauta de lectura o de l'activitat. Tanmateix, es mostrarà atent a les intervencions i indicacions de la professora i les vehicularà a la resta de components del grup.

[...]

Es recomana que hi hagi una planificació i temporalització inicial del treball (Pla de treball) i que aquesta inclogui certa flexibilitat.

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

El Pla de treball pot prendre formes diferents però en tot cas caldria fer referència a: activitats a desenvolupar; quan s'han d'iniciar; quan s'han de lliurar; temps que es preveu per a realitzar-les; qui se'n responsabilitzarà; quin material/recursos caldran.

El pla de treball pot ser i segurament haurà de ser modificat durant el procés així convé revisar-ne la seva eficàcia a l'acabament del procés, un cop fet i valorat el producte pel grup i per la professora.

Es fa també necessari que penseu i acordeu inicialment la freqüència amb la qual us trobareu per realitzar les tasques i, molt especialment, que considereu com s'haurà d'actuar en el cas que algun dels components del grup no participi en la manera prevista del treball cooperatiu.

[...]

Amb la finalitat d'ajudar-vos a organitzar el vostre treball en grup, us proposo dues estructures (Pujolàs,2008):

1.- Totes les pautes de lectura es resoldran mitjançant l'estructura "Llapis al mig" amb l'adaptació de què totes les respostes s'han de portar prèviament preparades pels estudiants.

Un cop contestades les preguntes de la pauta de lectura individualment, cada estudiant s'ha de fer càrrec d'una pregunta:

Ha de llegir la pregunta en veu alta i ha de ser el primer que opina sobre com respondre la pregunta o fer l'exercici.

A continuació pregunta l'opinió de tots els seus companys d'equip, seguint un ordre determinat (per exemple, la direcció de les agulles del rellotge), assegurant-se que tots els seus companys aporten informació i expressen la seva opinió.

A partir de les diferents opinions, discuteixen i entre tots decideixen la resposta adient.

Finalment, comprova que tots entenen la resposta o l'exercici tal i com l'han decidit entre tots i sabran anotar-la al seu quadern.

Es determina l'ordre dels exercicis. Quan un estudiant llegeix en veu alta la seva pregunta o exercici i mentre cada un expressa la seva opinió i entre tots parlen de com han de fer i decideixen quin és la resposta correcta, els llapis o bolígrafs de tots s'han de col·locar al centre de la taula per indicar que en aquells moments només es pot parlar i escoltar i no es pot escriure. Quan tothom té clar allò que s'ha de fer o respondre en aquell exercici, cadascú recull el seu llapis i escriu o fa al seu quadern l'exercici en qüestió. En aquest moment no es pot parlar, només escriure. A continuació, es tornen a posar els llapis al centre de la taula i es procedeix de la mateixa manera amb una altra pregunta aquest cop dirigida per un altre alumne.

Criteris per potenciar la participació i la interacció:

En les successives aplicacions d'aquesta estructura tots els membres de l'equip han de tenir l'oportunitat de ser el que inicia la ronda. D'aquesta manera s'assegura que tots tinguin l'oportunitat d'opinar sense que ho hagi fet abans un company. Si el primer de la ronda és un alumne amb més dificultats pot rebre l'ajuda dels seus companys en forma de pista.

Després que un alumne hagi llegit l'exercici i hagi dit la seva opinió, els altres intervenen seguint un ordre determinat i estricte, evitant en tot moment que algú s'avanci i digui allò que s'ha de fer.

S'ha d'evitar que algú imposi el seu punt de vista. Potser en un equip acabin fent generalment allò que opini un determinat membre, però sempre després que tothom hagi opinat i hagin tingut l'oportunitat d'expressar el seu punt de vista. Els participants més introvertits han de ser estimulats pels seus companys o per la professora per a que superin la por a participar.

S'ha de fomentar la discussió, el diàleg, el consens, i evitar la precipitació i les respostes poc reflexionades.

[...]

Per acabar senyalarem que, periòdicament, cal fer una valoració de com funciona el vostre treball en grup:

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

L'assoliment dels objectius que s'havien proposat com a equip. Dos d'aquests objectius són comuns a tots els equips (aprendre i ajudar-se uns als altres), derivats de la naturalesa dels equips (són d'aprenentatge i cooperatius). Però cada equip pot haver-se posat algun objectiu específic, en funció de les revisions anteriors del funcionament del seu equip. L'exercici de les responsabilitats propis del càrrec que ha ocupat durant la pauta o activitat. La responsabilitat individual inherent al compliment dels compromisos personals adoptats pel bé de l'equip. L'aportació del treball en grup als aprenentatges individuals. Aspectes més generals de caràcter actitudinal: la diligència en la realització de les tasques, l'aprofitament del temps i l'esforç invertit. Les ajudes que rebeu i les que proporcioneu. Els recursos per resoldre dubtes i problemes. Es tracta d'una avaluació qualitativa i de caràcter formatiu: a través d'ella els equips van "modelant" el seu propi funcionament, reforçant allò que fan bé i proposant-se objectius de millora."

Quadre 1. Fragments extrets de la Pauta de suport al treball cooperatiu a PE

Un cop presentada la pauta als estudiants, s'acorda que l'usaran per optimitzar el treball en grup. Durant la resta del semestre la professora no intervindrà per fer cap seguiment específic sobre si estan o no utilitzant la pauta i la manera com l'estan utilitzant, les seves intervencions en les sessions en les que es treballa cooperativament giraran al voltant de les activitats: la seva presentació i el seu desenvolupament. S'espera dels alumnes que siguin capaços de autoregular-se en correspondència amb les orientacions acordades.

Les activitats que han d'abordar de manera cooperativa giren en aquesta assignatura, al voltant de l'anàlisi d'un cas i la resolució de diverses qüestions i propostes vinculades al material de lectura obligatòria.

En l'assignatura de *Família, escola i entorn* (FEE) s'acorda, un cop acabada la sessió de discussió, que cada petit grup incidirà de la manera que cregui més oportuna en els aspectes de millora identificats –es potencia i es confia en la seva autonomia al respecte-. Acabada la primera tasca grupal –d'unes quatre setmanes de durada després de la sessió inicial-, els estudiants responen al Qüestionari de seguiment per avaluar el treball en equip on se'ls demana si han posat o no en pràctica mesures per tal de complir amb els continguts de millora per al treball en equip. Les respostes posen de manifest que, en general, s'ha reflexionat poc o molt poc sobre aquests continguts i que s'han posat en marxa cap o molt poques mesures per al seu compliment. Atenent a les necessitats dels grups se'ls proporciona una Pauta de suport per al treball cooperatiu. La pauta dóna

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

---

orientacions en tres direccions: (i) propostes per a millorar l'organització i el funcionament del grup (rols i responsabilitats dins del grup, planificació del treball individual i del grup, actuacions concretes sobre com combinar el treball individual amb el grupal); (ii) recursos i estratègies per ajudar a la construcció del coneixement en el marc de l'equip (regles bàsiques per a conversar i estratègies comunicatives concretes) i (iii) ítems per a avaluar l'actuació del grup i el seu nivell d'aprenentatge. Els punts (i) i (iii) coincideixen en gran mesura amb la pauta de suport presentada a l'assignatura de PE. L'especificitat recau doncs, en oferir als i les estudiants de FEE recursos i estratègies concretes per ajudar-los a discutir quan treballen en petit grup i assegurar que aconseguix incrementar la intersubjectivitat.

Una mostra d'aquestes orientacions es recull al Quadre 2.

Per construir o elaborar coneixement conjuntament, cal que sigueu capaços de generar situacions comunicatives en les que sigui possible aportar idees, discutir-les i arribar a acords o solucions compartides que permetin resoldre el problema o la tasca en qüestió. Això no sempre s'aconsegueix en igual grau i depèn en bona mesura de l'ús que feu del llenguatge mentre parleu sobre els continguts i/o sobre la tasca.

[...]

Què s'entén doncs per discussió? Doncs situacions en les que els companys, aporten les seves opinions, les argumenten o raonen i accepten que aquestes informacions i propostes puguin ser rebatudes o recolzades però no perquè sí sinó oferint raons i alternatives.

[...]

Quines regles bàsiques haurien de guiar les nostres maneres de parlar amb els companys quan estem discutint sobre un tema concret?

- Compartir objectius i propòsits de l'activitat
- Presentar i compartir la informació rellevant
- Argumentar les pròpies propostes i opinions
- Interessar-se per les raons i les propostes dels companys/es
- Avaluar les raons i propostes dels companys/es
- Respectar la diversitat d'opinions (no excloure d'entrada, cap opinió)

SECRETARIA TÈCNICA
VII CIDUI

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

- Reflexionar sobre el que s'està opinant i argumentant
- Buscar el màxim grau d'acord que sigui possible
- Acceptar responsabilitats de grup, en la presa de decisions

Algunes estratègies comunicatives que us poden ajudar a conversar per construir coneixement:

- Confirmar, mostrar acord amb el que opinen o proposen els companys/es
- Rebutjar, mostrar desacord amb el que opinen o proposen els companys/es
- Ampliar les aportacions dels companys/es
- Usar les preguntes per a obtenir nova informació o aclarir la ja existent, sobre els continguts d'aprenentatge i/o l'activitat en curs
- Fer referència a coneixements i/o a tasques ja compartides
- Utilitzar exemples per a il·lustrar les opinions
- Cridar l'atenció sobre determinats aspectes del contingut, de l'activitat en curs o dels resultats parcials fins ara obtinguts
- Fer síntesis, recapitulacions o resums dels continguts abordats, dels processos seguits, dels resultats obtinguts per assegurar que és informació compartida i s'hi està d'acord
- Utilitzar la primera persona del plural per a expressar observacions i interpretacions que es volen conjuntes i compartides

Utilitzar el jo quan hi ha alguna actitud que ens molesta o no acceptem.

...

Quadre 2. Fragments extrets de la Pauta de suport al treball cooperatiu a FEE

A FEE, les activitats en les que se'ls demana treballar cooperativament giren al voltant de dos treballs de camp. La pauta de suport al treball cooperatiu se'ls ofereix un cop lliurat i avaluat el primer treball.

SECRETARIA TÈCNICA
VII CIDUI

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

Tercera fase: el tancament

Les dues assignatures conclouen el procés d'innovació docent amb un Qüestionari final de valoració/satisfacció dels estudiants amb el treball en grup. El qüestionari és parcialment diferent ja que, per a la seva elaboració, s'ha tingut en compte la especificitat de les orientacions i recursos que apareixen en cada una de les Pautes de suport per al treball cooperatiu.

Igualment, en cada una de les assignatures es realitza una entrevista grupal adreçada a alguns alumnes que han participat en l'experiència amb l'objectiu d'obtenir la perspectiva més subjectiva dels participants. Hi han participat entre 8 i 12 estudiants seleccionats per les professores representant als diferents equips, amb qualificacions diverses en els seus treballs individuals i en grup.

c) Resultats i/o conclusions

S'utilitzen tres tipus de resultats per a valorar les pautes i instruments que han formalitzat el procés d'innovació docent: les qualificacions obtingudes pels estudiants en els treballs dirigits, les respostes dels estudiants al Qüestionari de valoració/satisfacció amb la proposta d'innovació i, l'Autoinforme de valoració de l'experiència elaborat per la professora un cop acabada la docència. Les informacions obtingudes a través de les entrevistes grupals s'ha usat únicament per a matisar els resultats obtinguts a través d'aquests instruments.

Tant en l'assignatura de PE com de FEE, els resultats acadèmics dels alumnes en relació als productes del treball en equip (Taules 1 i 2) són globalment positius encara que varien d'una assignatura a l'altra. Així a PE, el 75% dels estudiants resolen satisfactòriament els treballs però només el 12,5% aconseguixen una nota superior a l'aprovat. En el cas de FEE, el 100% dels estudiants resolen satisfactòriament els treballs i el 83,3% ho fa a més amb un nota superior a l'aprovat.

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

Qualificacions	Nombre de grups/treballs	Percentatge
Excel·lent	0	0%
Notable	1	12,5%
Aprovat	5	62,5%
Suspens	2	25%
Total	8	100

Taula 1. Qualificacions obtingudes en el treballs en equip a PE

Qualificacions	Nombre de grups/treballs			Percentatge
	Treball1	Treball 2	En conjunt	
Excel·lent	0	0	0	0
Notable	3	5	5	83,3%
Aprovat	3	1	1	16,7%
Suspens	0	0	0	0
Total	6	6	6	100

Taula 2. Qualificacions obtingudes en el treballs en equip a FEE

En el cas de FEE els resultats mostren a més un increment de la seva puntuació en el segon treball. Les dades força positives en aquest segon cas, permeten apuntar no només a la utilitat de donar pautes i recursos per a millorar el treball en equip sinó també a la necessitat de que se'n faci un seguiment sistemàtic i continuïtat del seu ús per tal de detectar noves necessitats en els grups, associades al procés de resolució de tasques concretes. Recordem que en el cas de PE no es fa cap seguiment del procés d'incorporació i sistematització de la pauta d'ajuda proposada a l'inici del curs, tot i que es construeix en relació a necessitats detectades per l'alumnat.

Els resultats dels qüestionaris de valoració/satisfacció dels estudiants amb l'experiència mostren també resultats parcialment diferents en totes dues assignatures. En el cas de PE, els expliquen que no varen fer, en general, un ús sistemàtic ni continuat dels diferents

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

---

aspectes sobre els quals es centrava la pauta de suport per al treball cooperatiu: rols dins del grup, estructures per a la discussió a l'aula i la fitxa d'autoavaluació i presa de decisions per al treball grupal.

Es troben no obstant, diferències significatives en els resultats respecte a la fitxa d'autoavaluació i presa de decisions per a la millora del treball grupal ja que apareix com el recurs més ben valorat: més de la meitat del grup-classe (56%) afirma que l'ha omplert i que l'ha ajudat a prendre decisions sobre el treball cooperatiu "bastant". Un resultat que coincideix amb una de les necessitats que en la discussió inicial, els diferents grups van assenyalar com un contingut important de millora.

Aquests resultats podrien fer pensar que la valoració/satisfacció global dels estudiants davant la proposta d'innovació hauria sigut baixa en el cas de PE, però no ha estat així. A la pregunta sobre el grau en què la proposta de pautes de treball grupal en el seu conjunt t'ha ajudat a aprendre a treballar millor en grup, el 33% de l'alumnat respon que "bastant", i el 59% que "molt". Quant a la valoració/satisfacció global amb l'experiència, els estudiants es manifesten molt majoritàriament "molt" (33%) o "bastant" (44%) satisfets.

Una dada especialment significativa quant als resultats, pel que aporta de possibles propostes de millora, té a veure amb com els estudiants valoren l'ajuda de determinats elements que s'han incorporat al llarg del procés d'innovació. Així, el qüestionari inicial sobre el treball en grup es valora "bastant" per un 37% dels estudiants; la posada en comú dels resultats del qüestionari inicial a la classe és valora amb un "bastant" pel 59,2%; el document sobre pautes de treball grupal elaborat per la professora obté un 66,6% de respostes en el "bastant"; la presentació del document sobre pautes de treball grupal a classe es valora igual que l'anterior; les explicacions de la professora sobre cada activitat en grup al conjunt del grup-classe es valora "bastant" per un 52% dels estudiants, i "molt" per un 37%; i, finalment, les ajudes particulars de la professora en cada activitat a cada petit grup es valora "molt" per un 81% dels estudiants.

En el cas de FEE, els estudiants es manifesten majoritàriament "bastant" o "molt" satisfets tant amb les orientacions que han rebut com amb el treball que s'ha fet des del

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

---

grup. Així, un 84% valora “bastant” la utilitat de les ajudes rebudes per a la millora del treball en grup, un 16% ho fa en la categoria “molt”, i no trobem cap resposta en les categories “poc” o “molt poc”. Pel que fa al grau de satisfacció amb el treball del propi grup, un 63% manifesta que “molt”, un 37% diu que “bastant” i novament, no trobem cap resposta en les categories “poc” o “molt poc” satisfets.

Pel que fa al grau en què valoren o se senten satisfets amb les seves aportacions i les del seus companys en l’assoliment del treball en grup, majoritàriament es mostren “bastant” o “molt” satisfets. A nivell d’aportacions individuals, el 50% diu que “molt”, el 43% “bastant” i el 7% ”poc”. No hi ha cap resposta a la categoria “molt poc”. Majoritàriament afirmen haver assistit i participat en les reunions d’elaboració dels treballs i haver acomplert amb les feines assignades. Se senten en canvi menys satisfets en relació a evitar que el grup es dispersi i no s’acompleixi amb les feines previstes, i amb les seves aportacions per ajudar els companys a resoldre dubtes o a contribuir a una millor qualitat dels productes.

Respecte a la valoració de les aportacions de les diferents orientacions i pautes de treball proposades per a la innovació, valoren “bastant” (50%) o “molt” (26%) les reflexions i orientacions en relació a la manera de discutir dins dels grups, i un 83% afirma que sense les orientacions de la professora no haguessin introduït millores en aquest aspecte.

Pel que fa a les orientacions sobre l’organització i funcionament del grup i més en concret, a l’ús dels rols i a la seva valoració, el 42 % dels estudiants afirma que realment s’han assignat i assumit “molt poc” els diferents rols proposats per la professora o altres de diferents proposats per ells. La raó majoritàriament esgrimida és “que entre tots ja ho fem tot”. Podem afirmar doncs, que en aquest aspecte, les propostes de millora han tingut com en el cas de PE poca incidència: els estudiants no han incorporat en la seva pràctica diària l’ús dels rols com a mitjà per a millorar l’organització i el funcionament del grup i el seu paper en l’aprenentatge.

Pel que fa a la planificació, el 95 % manifesta que el seu grup no ha elaborat per escrit un pla de treball propi sinó que ha fet ús, directament, de la planificació feta per la professora (introduïda en el segon treball de camp). Els estudiants afirmen molt majoritàriament que quan l’han feta però, els ha estat útil: un 53% diu que els ha estat

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

“molt” útil i un 42% “bastant”, i únicament l’1% afirma que els ha estat “molt poc” útil. Es confirma la pertinència de l’instrument per a regular el treball en grup però també les dificultats dels estudiants per a sistematitzar aquesta feina.

Finalment, respecte al funcionament del grup, el 64% dels estudiants diu que han introduït les millores que es van proposar un cop avaluat el seu funcionament de grup i la qualitat del producte aconseguit. El 36% restant afirma que no ha incorporat cap millora.

Quant a la percepció i opinions de les professores, es constata que tot i que al començament de la innovació es va partir de les necessitats manifestades i consensuades pels estudiants sobre els aspectes a millorar de la seva forma de treballar en grup, ni de manera espontània –el cas de FEE- ni després de les propostes realitzades –en el cas de PE- es produeixen canvis significatius en l’organització i el funcionament dels grups. En el cas de FEE únicament s’introdueixen canvis en el funcionament dels grups en el moment en què se’n fa un seguiment sistemàtic i es reajusten els suports a les noves necessitats detectades en els grups.

El fet de no incorporar aquestes pautes d’ajuda al treball cooperatiu en grup a l’assignatura de PE es pot explicar per múltiples factors: que es proporcionessin al començament de curs i no s’hi tornés a insistir al llarg del mateix; la manca de seguiment sobre la sistematicitat en el seu compliment; les ajudes que es proporcionaven sobre cada activitat en concret, tenint en compte la seva especificitat i, de manera prioritària, les ajudes que, de manera més personalitzada i ajustada, s’anaven proporcionant en el sí de cada petit grup. Són aquestes ajudes personalitzades les que també han valorat els estudiants com a més útils per al treball en equip.

En general doncs, els resultats apunten a què les pautes de suport general al treball en grup són parcialment útils sinó es reprenen i treballen sistemàticament amb els i les alumnes en diferents moments de la seqüència didàctica i en relació a les diferents activitats proposades. Els i les alumnes poden reflexionar i identificar les dificultats de treballar de manera cooperativa, poden senyalar-ne possibles solucions i es poden sentir interessants i ben disposats per introduir millores en la seva manera de treballar, però els costa concretar sinó se’ls ajuda sistemàticament en aquest procés i se’ls donen orientacions ajustades a les seves necessitats particulars. Els aspectes de sentit atribuït a les propostes sembla que hi jugarien un paper important.

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

---

8. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Álvarez, I. (2009). Evaluar para contribuir a la autorregulación del aprendizaje. *Electronic Journal of Research in Educational Psychology*, 7(3), 1007-1030.

Nicol, D. J. & Macfarlane-Dick, D. (2006): Formative assessment and self-regulated learning: a model and seven principles of good feedback practice, *Studies in Higher Education*, 31(2), 199-218. Consultat el 24/04/2012 a:
<http://dx.doi.org/10.1080/03075070600572090>

Onrubia, J.; Colomina, R.; Engel, A.; Naranjo, M.; Segués, T. (2008). Instrumentos para la enseñanza de competencias de planificación del trabajo autónomo individual y en grupo: una experiencia en el ámbito de la Psicología de la Educación. Congrés Internacional de Docència Universitària i Innovació, CIDUI 2008. Lleida, 2-4 de Juliol de 2008. Consultat el 22/01/2010 a http://www.psyed.edu.es/prodGrintie/comunic/JO_al_CIDUI_08.pdf

Pintrich, P. R. (2000). The role of goal orientation in self-regulated learning. A M. Boekaerts, P. R. Pintrich i M. Zeidner (Eds.), *Handbook of self-regulation* (pp. 451-502). San Diego, CA: Academic Press.

Torrano, F. & González, M. C. (2004). Self-Regulated Learning: Current and Future Directions. *Electronic Journal of Research in Educational Psychology*, 2(1), 1-34.